

ste mogli v šoli tudi po nemško učiti. „Entwurf eines Lehrganges für die Hauptschulen in Krain“ se tedaj po ti zvižaci takole po slovensko predstavlja: „Zdaj je pa že prišlo, de se boste po nemško v šoli tukaj na kmetih učili“. Le še enkrat tisti navod v roke, dragi gospodine, in očala na nos, pa predstavite takole: „Entwurf navod — eines Lehrganges verstenja predmetov — für za — die Hauptschulen poglobitne (ali mestne) šole — in Krain na Krajskim“. Gosp. Močnikov navod ne govori nič od začetnih šol na kmetih, — zakaj ste ga tedej tako napak razložili? ali ne razumete nemškiga, ali pa imate prav hudobno serce!

Vedno se je vpilo dozdej: Zakaj vunder šole tako malo zdajo? zakaj moj fant že tri leta v šolo hodi, pa ne zna ne pisma pisati, ne ročno brati? Odgovor je lahak: ker so šole po kmetih nemške, namesto slovenske bile, ker si je otrok z nemšino glavo ubijal, in kar se je nemškiga brati naučil, je pozabil; — ker ni nikdar umel, kar je bral, mu tudi za nemšino pri plugu in rokodelstvu mar ni bilo. Zato je bilo obiskovanje šole prazno delo.

Vsaka reč, če hoče k pridu biti, mora biti na svojim mestu; tako tudi sedaj učenja nemškiga jezika v glavnih mestnih šolah potrebujemo za napredek v višji šole in višji izobraženje. Kdor pa nemščino v ljudske šole na kmetih po Slovenskim vriva, je neprijatelj ljudske omike in tako neprijatelj ljudstviniga blagostana; on je zadržek, de človek svojiga cilj in konca kakor državljan in zemljan ne doseže — on je sovražnik človeštva.

J. Hribovski.

Iz Ljubljane. Poslance, ki so šli v imenu Krajske dežele in Ljubljanskiga mesta se za nesrečnikom podeljene darove zahvalit in za obstanje deželnega poglavarstva v Ljubljani prosit, je presvitli cesar prijazno sprejel, jim zagotovil, da se dosihmal še mislilo ni Krajski deželi dež. poglavarstva vzeti, in jim je obljubiti blagovolil, da bo ostalo. — Unidan ste se na Savi v ladjenici pri Zidanim Mostu (Steinbrück) dve čisto novi in lično izdelani pokriti ladji prikazale, ki ste namenjene za vožnjo žita in blaga po zgornji Savi. Špedicijna in ladnja družba ju je tako krasno in pripravno s kormilam in mačkam napraviti dala, da ju je vsak z veseljem gledal, ko je veter z banderam pihljaj; na eni ladji je ime „Baron Bruck“ napisano.

V Ljubljano se „Novicam“ iz Dunaja piše: Obravnave pred pervosodnimi stopnjami (1. inštancijami) bodo redoma neočitne. Da bo sodilo po 5 učenih sodnikov in predsednik, je že znana reč. Vendar bo vsakemu zatožencu na voljo dano, si pet poslušavcov izbrati. Predsednik pa ima pravico (razun sodnikov, državnih zastopnikov, višjih urednikov za oskerbovanje sodnij, urednikov za varnost, stražnikov, očitnih učnikov pravo- in državnoznanskih, prič in poškodovancev, ktere bodo proti skazovanju, kdo da so, vselej v sodnico pušali), poverh še po 20, na Dunaji po 30 poslušavcov pripušati, toda le takih, ki zamorejo po obravnavi take djanske ali znanstvene koristi deležni biti, namreč: pravdosrednikov, pravnih dohtarjev, pripravljancev za sodnike itd. (Ravno tako so v ministrovem povelji imenovani). Ko bi pa utegnula očitna sodba čednemu (lepemu) življenju ali državni varnosti na škodo biti, ali se priče ali poškodovanci preveč sramovati, smé predsednik prepovedati, da jih ne pride ne unih petero (ki bi si jih utegnul zatoženec želeti), ne nazadnje imenovanih dvajsetero ali tridesetero poslušat. Vstopni listi, kjer jih bodo dajali, bodo veljali le za prejemnike. Ženske ne bodo smele nič več k takim obravnavam poslušat prihajati. — Kakor smo za

gotovo zvedili, je bil glas, da bodo državni zakoniki v vsih 10 jezikih jenjali, res le govornica. Gospodje, ki imajo kaj zastran te reči govoriti, so marveč zato, da bi deželni zakoniki jenjali, za ktere se pa neki deželni poglavarji krepko potegujejo. —

Novičar iz mnogih krajev.

Po nar višjim sklepu od 17. t. m. ima vposled državne osnove tudi generalprokuracija z pravdosredništva pri višji Dunajski sodni in ovržni sodni jenjati. — O šolskih nadzornijah se pričakuje tudi prenarredba; nekteri časniki celò govore, da bo ministerstvo poduka jenjalo in da se bojo šolske reči ministerstvu notranjih oprav izročile. — Ministerstvo denarstva je 19. t. m. razglasilo iména tistih mož in društev, ki so se za lani razpisani državni zajém (posojilo) z 100.000 fl. ali pa še čez podpisali, in naznani, da posojilni podpisi v vsim cesarstvu znesó skupej 63 milionov in 152.600 fl. — Cesarskim kasam je naukazano, da nimajo srebrenih šestice v večih zneskih jemati, kakor za poravnanje kakiga plačila pod 1 fl. — Telegrafi se tako hitro postavljajo, da mesca julia bojo že po vsim cesarstvu. — Goveja kuga se je v nekterih hlevih po Dunajskih predmestjih prikazala, pa so jo kmalo zatèrli bolno živino poklavši. — Unidan je prišlo iz Marskiga 56 prešičev po železnici na Dunaj; zaperti v vozu za blago so se po poti vsi zadušili. — Te dni so zasačili v Badnu poleg Dunaja nekiga fabrikarskiga delavca, ki je zrezano suho listje za Ogerski tobak skrivej na drobno in debelo prodajal. — Na Laškim v Piemontu (Aosta in Ivrea) razsaja med govedi tako huda kuga v gobcu (epizozia aftosa), da je celò mléko teletam, ki ga sésajo, tako strupeno, da jih je že veliko pocepalo; tudi en človek, ki je pol kozarca taciga mléka popil, je nek za to umerl, kar pa ni prav verjetno. — Glavarji raznih plemen v Černogori so se imeli 13. t. m. v Cetinji sniditi v posvèt volitve vladika. — 13. dan t. m. so Rusi svoje novo leto slovesno praznovali. — Papež so samostanam (kloštram) ukazali, da hudodelnike, ki pri njih zavetja išejo, smejo prihodnjič le 3 dni obderžati; znano je namreč, da se dosihmal hudodelnikom, ki so v samostanu varstva iskali, se ta milost ni smela odreči. — Napoleon je začetek starašinstva in postavodajavniga zbora na 25. svečana določil.

Pogovori vrednišva.

Gosp. — r. v Ljublj. Vaša pesem razodeva nadepolniga pesnika; le nekaj bi imeli o nji se še z Vami pogovoriti ustno ali pismeno; povejte kako, ker Vam ne vémo kam dopisati. — Gosp. R. v G. Vse 3 so prehude, zlasti pa uč. v. in sed. ml. Predpisa mazilniga si ne upamo razglasiti, ker bi se nam zamoglo očitati, da mazaštvo podpiramo. Razodeto mazilo zamore pri nekterih starih ranah, v kterih je malo življenja in ki se slabo gnojé, zares prav dobro biti (kafra se ne smé izpustiti brez pomanjšanja zdravilne moči tega zdravila), ali Bog obvari, ako bi se to mazilo pri vsaki rani rabilo! Ker pa to le zdravnik presoditi zamore, si tedaj, kakor smo rekli, ne upamo imenovaniga mazila občinstvu izročiti, in to je tudi toliko manj potreba, ker se v dolgo terpečih ranah lahko pomoč pri kakimu zdravniku iše. Nadjamo se, de kot previden mož boste o tem naših misel.

Prošnja.

Kdor ima požlahnjenih drevesc: jabelk in hrušk — in posebno pertlikovčkov (Zwergbäume) na prodaj, je prošén to — in njih srednjo ceno, po kteri jih hoče prodajati, „Novicam“ oznaniti, da se bomo vedli kmetje za-nje kam obrniti.

M. Pajk.